

СТАНОВИЩЕ

за дисертационния труд на **София Симеонова Ангелова**, редовен докторант към катедра „Философия”, Философски факултет на СУ „Св. Климент Охридски”,

на тема

„Философия на превода – между буквалното и интерпретацията”

за присъждане на образователната и научна степен „доктор”

по професионално направление 2.3. Философия (Философия с преподаване на английски език)

от доц. д-р Ивайло Димитров, ИИОЗ-БАН

Представеният за обсъждане дисертационен труд на София Симеонова Ангелова е написан на английски език и е в обем от 164 страници. Състои се от увод, три подразделени на части и подчасти глави, последната от които играе ролята на заключение, както и от внушителна библиография, включваща 114 заглавия, предимно на английски език.

София Ангелова е старши преподавател по английски език в Технически университет – София, ръководител от 2011 г. на катедра „Английски език” към Департамента за чуждоезиково обучение и приложна лингвистика. Автор е на три учебника по английски език за академични цели. Висшето си образование завършва през 1993 г. в СУ „Св. Климент Охридски”, където се дипломира като магистър по английска филология. В началото на 2014 г. Ангелова е зачислена за редовен докторант към катедра „Философия” на Философския факултет на СУ към програма „Философия с преподаване на английски език” с научен ръководител доц. д-р Веселин Дафов. През февруари 2017 г. е отчислена с право на защита поради изтичане на срока на докторантурата.

Актуалността на темата на дисертационния труд на София Ангелова стои извън всякакво съмнение, доколкото се отнася до самата биполярна сърцевина на проблематиката на общата теория на превода. Сериозното предизвикателство обаче, чието посрещане дисертантът си поставя като амбициозна изследователска задача, се състои във философското осмисляне на основополагащата самата възможност на превода професионална дилема на преводача, а именно – да се справи с необходимостта на избора между буквален и интерпретативен подход

при междуезиковия пренос на текст. Заслужава адмирации начинът, по който Ангелова се справя с тази задача, която иначе е непосилна за едно изследване, което би било само най-общо положено като „философия на превода”. Необходимото за целта поставяне на самоограничения се прави навреме (още в увода на дисертацията и регулярно в хора на работата), при това с вещина, очаквана от школуван във философската мисловност изследовател, който отлично съзнава херменевтико-екзистенциалната дълбочина на въпроса за битието на човека, пребиваващ в автентична преводаческа ситуация.

Сред достойнствата на дисертационния труд на първо място искам да изтъкна прецизния, стегнат и достъпен език на автора, който хармонира с изчистената и добре балансирана структура на изложението. Заслужава също да се отбележи и умелото обглеждане на дебатите около дефинирането на същността на превода в Първа глава, както и последвалото във Втора глава пестеливо, но информативно поднасяне на прелюбопитната конкретика около (не)преводимостта на сакралните и секуларните текстове на човечеството. Комбинацията от всички тези предимства на работата на Ангелова превръщат дисертационния ѝ труд в изключително четивен и полезен наръчник както за начинаещия, така и за по-опитния преводач.

Нямам принципи възражения по отношение на основните тези на дисертацията, както и спрямо подходите при тяхното обосноваване. Ангелова коректно изтъква в автореферата си един основен принос на своята работа, състоящ се от три взаимосвързани момента. На първо място, дилемата буквалност/интерпретативност трябва да се разглежда като двуаспектно единство на необходимото условие за възможността на превода като такъв. От горното обезсилване на класическата визия за преводаческата дилема по смисъла на необходим избор между два алтернативни подхода, следва обезоръжаване на технократския мит за постижимостта на „еднозначен превод в условия на пълна моносемия”. И като последен приносен момент, от обезсмислянето на идеала за съвършен машинен превод се извежда необходимостта преводът да се разглежда като „персонално свидетелство и феномен на човешката ситуация в езика”, с което бива открит подстъпа към собствено-философското осмисляне на темата на дисертацията.

Ще си позволя да изтъкна един лично за мен разочароващ дефицит на работата на София Ангелова, а именно – липсата на обособена нейна част, в която дилемата на превода се третира конкретно откъм нейната възловост за осмислянето на класически и съвременни философски текстове. Отворената валентност на основния принос на дисертационния труд безспорно е голямото негово достойнство, но все пак трябва да се отбележи, че защитаваната с него научна и образователна степен се намира изцяло в професионалното поле и дисциплинарното направление на философията. Разбира се, последният приносен момент на дисертацията ни подсказва, че подходът към проблемите на философския превод зависи от специфичната конкретизация на преводаческата ситуация, а с това – от персоналното свидетелство на преводача и неговото вслушващо се в казаното от автора съавторство. Струва ми се обаче, че въпросното указание не допринася достатъчно за научно дисциплиниране на твърде свободните тълкувания на класически и съвременни философски текстове при превода им на чужд и/или по-съвременен език на философстването. Тъкмо напротив, като че ли по-скоро с него се отваря възможност да се легитимира твърде персоналният подход и с това – роенето на конкурентни и алтернативни интерпретации на основополагащи философски текстове, чиято свръх-интензивност предопределя центровете и перифериите на съвременното професионално поле на философстване. Разбира се, както убедително показва дисертантът, обратният дисциплиниращ подход на буквалистите води до непреводимост, но все пак не всяка лексикална единица, в един дори и най-канонизиран от мисловната традиция философски текст, може да се разглежда като специфичен технически термин, а това отново ни захвърля в неопределената ситуация да рефлектираме върху позиционирането на дадения текст в координатната система, определена от осите, свързващи наука, поезия, вяра и голо мнение, обслужващо всевъзможни прагматични цели.

Авторефератът на български език, в обем от 28 страници, адекватно представя съдържанието на дисертацията и нейните приносни моменти. Документите и процедурите по защитата съответстват на изискванията на закона. Дисертантът представя две публикации по темата на обсъждания труд, намерили място в един брой на сп. *Sofia Philosophical Review*. Трябва да отбележа обаче, че

първата от двете статии на София Ангелова има по-скоро косвена връзка с темата на дисертацията ѝ, но затова пък, с оглед на нейната успешна защита, демонстрира добри умения за кратки, но задълбочени анализи в полето на класическата и съвременната философска естетика.

Нямам съвместни публикации с дисертанта.

Заключение: Независимо от направените бележки, научните достойнства на защитавания дисертационен труд „Философия на превода – между буквалното и интерпретацията” са напълно достатъчни, а това ми дава основания да препоръчам на научното жури да присъди на **София Симеонова Ангелова образователната и научна степен „доктор” по професионално направление 2.3. Философия (Философия с преподаване на английски език).**

София, 01.03.2018 г.

.....
(доц. д-р Ивайло Димитров)